

τούς ὀφθαλμούς. Διήλθε τότε πρὸ αὐτῶν ὡς ὄνειρον ἐν ἐγγρηγόρσει, ὡς πανόραμα μεγαλοπρεπές, ὡς οὐρανὸς κατὰστερος ἐκπέμπων αἴγλην τηλαυγῆ, ὅλος ὁ πρὸ τοῦ 1359 Γαριβάλλης. Μὲ ἀστραπιαίαν ταχύτητα ἀντιπαρήλθον πρὸ ἐμοῦ ὁ ἀτίθαστος παῖς τῆς Νικαίας, ὁ πειρατὴς τῶν Βραζιλιανῶν θαλασσῶν, ὁ ἀήττητος ναύαρχος τοῦ Μοντεβιδέο, ὁ ἐμποροπολίταρχος, ὁ κηροποῖς, ὁ διδάσκαλος, ὁ κοσμοπολίτης πρόσφυξ, ὁ ἀείποτε καταδιωκόμενος συνωμότης, ὁ ἐπαναστάτης τῆς Γένοβας, ὁ ἀδάμαστος πολέμιος τῶν τυράννων, ὁ ἀκαμπτος ἐχθρὸς τοῦ Πάπα καὶ εἶτα ὁ πρότεργάτης τῆς ἐνώσεως τῆς Ἰταλίας, ὁ λατρουόμενος δικτάτωρ, ὁ μυθικός ἥρωας τῆς διηγήσεως τοῦ Στεκούλη, πάντες οὗτοι, εἰς ἀνὴρ, ὁ **Γαριβάλλης**. Καὶ ἐψιθύρισα μεταξύ τῶν χειλέων μου τὴν μεγάλην καὶ δικαίαν ἀλγίθειαν τοῦ Οὐγκῶ :

"Ἐνα ἦρωα γνωρίζω, τὸν Γαριβάλλην !

P.

ΑΘΗΝΑΪΣ

[Ἱστορικὸν διήγημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου.
Μετὰφρασίς Σπυρ. Π. Αἰμπρου].

Συνίζημα ἐπὶ σελ. 341.

ΙΓ'

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 431 ἡ Εὐδοκία ἀπώλεσε τὴν δευτέραν αὐτῆς θυγατέρα Φλακκίαν¹. Συγχρόνως λιμὸς ἀνεράνη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ λαὸς κατεδίωξε τὸν αὐτοκράτορα λιθοβολῶν, ὅτε ἐν πομπῇ κατηλυθύνθη πρὸς τὰς σιταποθήκας². Καὶ ὁ στρατὸς δὲ αὐτοῦ ἠτύχησεν ἐν Ἀφρική³ καὶ στρατιαὶ ὡς διωικουμένας ὑπὸ τοῦ Ἀσπαρ, τοῦ ἀρίστου τῶν Βυζαντινῶν στρατηγῶν, εἶχε πέμψει εἰς βοήθειαν τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τὸν Ἀέτιον, ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βανδύλων.

Οὐδὲν ἄλλως μανθάνομεν περὶ τῶν κατὰ τὴν βυζαντιακὴν ἀγλήν. Παρέρχονται δ' ἔτη ὅλα καθ' ἃ ἡ Εὐδοκία μένει ἀόρατος δι' ἡμᾶς. Ἄλλ' ἔτι ἄπαξ ἐξέλαμψεν ὁ ἀστὴρ τῆς τύχης αὐτῆς, ὅτε συνέξενε τὴν μόνην θυγατέρα μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης.

Αἱ σχέσεις τῶν δύο αὐλῶν τῆς Ῥαβέννης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἀλλήλας ἦσαν εἴπερ ποτὲ ζωηραὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 425. Πολλάκις δ' ὁ Θεοδόσιος ἐγένετο συνύπατος τοῦ μέλλοντος γαμβροῦ τοῦ Βαλεντινιανοῦ. Ὁ δὲ νεαρὸς οὗτος βασιλόπαις εἶχεν αὐξήσει μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ αὐλικῶν ἐν ᾧ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἔρμαιον οὔσα τῶν αὐλικῶν σκευωριῶν, διέκειε τὸ καταρρέον Ῥωμαϊκὸν κράτος.

Ἡ Γάλλα Πλακιδία καταδιώκετο ἐν τε τῷ δημοσίῳ καὶ οἰκιακῷ βίῳ ὑπὸ τῆς συμφορᾶς. Ἀφ'

1. Ὁ Μαρκιλλίνος ἀναγράφει ἐν τούτῳ τῷ ἔτει τὸν θάνατον τῆς Φλακκίας ἢ καλεῖ θυγατέρα τοῦ Θεοδοσίου.

2. Μαρκιλλίνος.

οὔ δὲ πολλάκις εἶχεν ὑποστῆ τραγικὰς τύχας παρεσκεύασεν αὐτῇ ἡ μόνη θυγάτηρ ὀδύνην θανάσιμον. Ἡ νεαρὰ Ἰούστα Γράτα Ὀνωρία συγκατένευσεν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀπαγωγὴν ὑπὸ τοῦ αὐλικοῦ αὐτῆς Εὐγενίου· ἡ δὲ μήτηρ ἔστειλεν αὐτὴν ἐν ἔτει 434 εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα κρύψη αὐτόθι τὴν αἰσχύνην αὐτῆς, ἡ δὲ αὐστηρὰ παρθένος Πουλχερία ἐνέκλεισε τὴν ἀμαρτοῦσαν εἰς μονήν.

Ἡ Ὀνωρία ἔζη ἐν ταύτῃ τῇ φυλακῇ ἤδη τρία ἔτη, ὅτε ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, ὁ αὐτοκράτωρ Βαλεντινιανὸς, ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα παραλάβῃ τὸν μνηστὴν αὐτοῦ, τὴν Εὐδοξίαν¹. Καὶ ὁ μὲν γάμος ἐμελλε νὰ γείνη ἐν Θεσσαλονίῃ, ἀλλ' ὁ νεαρὸς ἡγεμὼν ἔσπευσεν ἐν ὁρμῇ εὐγενείας καὶ ἐρωτικοῦ πάθους εἰς τὴν πρωτεύουσάν, ἵνα ἀσπασθῆ αὐτόθι τὰ πενθερικά αὐτοῦ καὶ τὴν μνηστὴν. Εἶχε δὲ αὐτὴ οὕτως ἀσυνήθη καλλονήν, ὥστε διελαλεῖτο ἀκόμη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Προκοπίου.

Ἡ θυγάτηρ τῆς Ἀθηναΐδος εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς ἡλικίαν δεκατεσσάρων ἢ δεκαπέντε ἐτῶν, ὁ δὲ σύζυγος αὐτῆς Βαλεντινιανὸς ἦτο δεκαεικοσάτης. Τῇ δὲ 29 Ὀκτωβρίου τοῦ 437 ἠύλογθη τὸ ζεῦγος ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου, ἐφ' ᾧ ἐτελέσθησαν λαυπραὶ εορταί². Διὰ δὲ τοῦ γάμου τούτου τὸ ἀνατολικὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος ἐκέρδησε τὴν δυτικὴν Ἰλλυρίαν, ἣν ὁ γαμβρὸς ὑπεχρεώθη νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. Οἱ νεόνυμφοι ἀνεχώρησαν εἰς Θεσσαλονίκην, ἵνα διαχειμιάσαντες αὐτόθι ἀπέλθωσι τὸ πρὸς ἐχὲς ἔαρ εἰς Ῥάβενναν. Ἄλλ' ἡ νεαρὰ Ῥωμαία αὐτοκράτειρα ἔβαινε πρὸς δεινὰς τύχας, ὁ δὲ βίος αὐτῆς ἐμελλε νὰ ὑπάρξῃ οὐχ ἥττον μεστὸς ἀσυνήθων περιπετειῶν, ἀλλ' ἥττον εὐτυχῆς τοῦ τῆς μητρὸς αὐτῆς.

Ἡ Εὐδοκία εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἰδίας αὐτῆς τύχης· ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀνήλθεν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν θρόνον ἐν ᾧ αὐτὴ ἦτο αὐτοκράτειρα ἐν Βυζαντίῳ. Ἀλλὰ τὴν εὐχαριστήσιν ταύτην ἐξηγόρασε διὰ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ μόνου αὐτῆς τέκνου, ὅπερ δὲν ἐπανεῖδε τὸ ἐξῆς τὴν μητέρα. Ἐκτοτε δ' ἔμεινεν ἔρημος ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ἐν ᾧ ἡ θέσις αὐτῆς, ἰδίως δ' ἡ σχέσις πρὸς τὸν Θεοδόσιον καὶ τὴν Πουλχερίαν ἀπέβαλε τὴν ἐνίσχυσιν ἐκείνην ἢν πάντως θὰ παρέσχεν αὐτῇ ἡ παρουσία αὐτοκρατορικῆς θυγατρὸς.

Τὴν δὲ θλίψιν ἐπὶ τῷ ἀπ' αὐτῆς χωρισμῷ ἐπειράθη νὰ ἐλαττώσῃ δι' ἀποδημίας ἐπὶ προσκυνηματι εἰς Ἱεροσόλυμα, ἡ δὲ προσκύνησις αὐτῇ ἦτο τοῦ αὐτοκράτορος μᾶλλον πόθος ἢ ἴδιος αὐτῆς, ἐπειδὴ ὁ Θεοδόσιος εἶχε τάξει νὰ στείλῃ τὴν σύζυγον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἵνα εὐχαριστήσῃ τῷ θεῷ παρὰ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῇ εὐτυχῇ στέψῃ τῆς θυγατρὸς καὶ ἐπ' ἄλλοις εὐεργετήμασι μεγάλ-

1. Εὐδοξίαν τὴν ἐξ Εὐδοκίας γεννηθεῖσαν αὐτῶ³ Θεοφάνης I, 142. Ἐντεῦθεν καταφαίνεται ἡ ἀκριβὴς διάκρισις τῶν δύο ὀνομάτων.

2. Ὁ Πρόκλος ἦτο πατριάρχης ἀπὸ τοῦ 434.

λοισ¹. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Εὐδοκία ἐπέσθη νὰ πράξῃ τοῦτο, καθ' ἃ διηγούνται, ὑπὸ διασήμεν τινὸς ἀγίας, Μελάνης τῆς νεωτέρας. Ἡ ἐξ ἐπιφανοῦς γένους καταγομένη αὕτη Ῥωμαία εἶχε ποτε ἀναγκασθῆ δεκατετραέτις οὕσα νὰ δώσῃ τὴν χεῖρα εἰς νεανίαν εὐπατρίδην καλούμενον Ἀπενιανόν, ἀλλ' εἶχε πείσει τὸν σύζυγον νὰ διαγάγωσι βίον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Κύριον. Διένειμον τὰ ἐν Λατίῳ ὑπάρχοντα αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπῆλθον εἰς μακρυνούς πλόας, εἰς τὴν Σικελίαν, εἰς τὴν Καρχηδόνα, εἰς τὸν παραδείσιον ἀνδρῶν ἀσκητευόντων, τὴν μυστηριώτην Αἴγυπτον, ἔνθα ἡ Μελάνη ἔκτισε πολλὰς μονάς. Ἐπειτα δ' ἐκείνη ἐγκατεστάθη παρὰ τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος ἐν Ἱεροσολύμοις.

Ἀλλὰ συνέβη νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ θεὸς τῆς Μελάνης Βολουσιανός, ὁ ἑπαρχος τῆς πόλεως Ῥώμης, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Πλακιδίας καὶ τοῦ Βαλεντινιανοῦ, ἵνα συμφωνήσῃ τὰ κατὰ τὸν μέλλοντα γάμον τοῦ νεαροῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς ἡγεμονοπαίδος Εὐδοξίας. Ὁ δὲ Βολουσιανός ἐπεθύμησε νὰ ἴδῃ τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ ἀνεψιάν, ἥτις ἀπεδέξατο τὴν πρόκλησιν αὐτοῦ, ἐλπίζουσα ὅτι θὰ δυνηθῆ νὰ μετατρέψῃ αὐτὸν, ἔθνικόν ὄντα, εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Μετέβη δ' εἰς Ἱεροσολύμων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐξενίσθη ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Λαύσου. Εὐροῦσα δὲ τὸν θεῖον αὐτῆς ἐπικινδύνως ἀσθενοῦντα ἠδυνήθη πολλῶ ἐυκολώτερον νὰ πείσῃ τὸν εὐγενῆ Ῥωμαῖον διὰ τῶν παροτρύνσεων αὐτῆς, ὑποστηριζομένων ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας τοῦ πατριάρχου Πρόκλου. Οὕτω δ' ὁ Βολουσιανός ἀπέθανε Χριστιανός.

Ἡ ἀγία εὗρε τὴν βασιλίδα πόλιν συντεταραγμένην ἀκόμη σφοδρῶς ὑπὸ τῆς αἰρέσεως τοῦ Νεστορίου, ἣν αὐτὴ ἐκείνη κατεπολέμη μετ' εὐσεβοῦς ζήλου. Ἐπεισε δὲ καὶ τὸν Θεοδοσίον νὰ παγορεύσῃ τὰ βιβλία τοῦ Νεστορίου², ἐκέλευσε τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν αὐτοκράτειραν νὰ ποτάξωνται πᾶσαν κοσμικὴν ματαιοφροσύνην· αὕτη δὲ τέλος εἶνε ἡ ἐξεγείρασα ἐν τῇ Εὐδοκίᾳ τὸν πόθον τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἁγίων τόπων. Ἡ δὲ Μελάνη ἐπέστρεψεν αὐτόθι, ἵνα εορτάσῃ τὸ Πάσχα παρὰ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποπερατώσῃ τὴν οἰκοδομὴν εὐκτηρίου οἴκου ἐπὶ τοῦ Γολγοθαῖ³.

Πρὶν δὲ ἡ αὐτοκράτειρα ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Παλαιστίνην, ὑπῆρξε μάρτυς θεάματος συγκινητικοῦ. Τῇ 23 Ἰανουαρίου τοῦ 438 ἐγένετο ἡ ἐκ τῶν Κομάων τοῦ Πόντου εἰς Κωνσταντινούπολιν μετακομιδὴ τῶν λειψάνων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐκείνου, ὅστις πρὸ τριακονταετίας εἶχεν ἀποθάνει.

1. Σωκράτης VI, κ. 47 καὶ ἄλλοι Βυζαντινοί.

2. Ὑπάρχει ἔδικτον τοῦ Θεοδοσίου, ἐκδοθὲν τῇ 30 Ἰουλίου 435 κατὰ τῶν Νεστοριανῶν.

3. Βίος τῆς ἀγ. Μελάνης τῆς Ῥωμαίας παρὰ τῷ Σουρίῳ τῇ 31 Ἰανουαρίου. Baronius ἐν ἔτει 434. Ὁ Tillemont, Mem. Eccl. XIV, σ. 252 ἀναγράφει τὴν ἐπιστροφήν τῆς Μελάνης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸ τοῦ Πάσχα τοῦ 438.

ἐν τῇ ἐξορίᾳ· κατετέθησαν δὲ ταῦτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων¹, ἐν ᾗ ἔκειντο οἱ τάφοι τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ὡς καὶ οἱ τῶν πατριαρχῶν τοῦ Βυζαντίου.

Διὰ τῆς ὑστερητάσης ταύτης ἀποδόσεως τῆς ὀφειλομένης τιμῆς εἰς ἄνδρα ἐπιφανῆ ὁ Θεοδόσιος ἐξήλγητε μὲν τὸ κριμα τῆς ἰδίας αὐτοῦ μητρὸς Εὐδοξίας, ἥς θύμα ὑπῆρξεν ὁ Χρυσόστομος, ἀλλ' οὐχ ἦτον δὲν ἠσθάνετο ὅτι καὶ αὐτὸς εἶχε παραδώσει ἄλλον πατριάρχην εἰς τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ. Ἀναμφιβόλως δὲ ἡ εὐλαβὴς ἐκείνη πράξις συνεδέετο μετὰ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ὅστις εἶχεν ἀδρύνει τὰ θρησκευτικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα.

Εἶχε δὲ ὁ Θεοδόσιος ἔτι μάλλον ἀφορμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἁγίους αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἀκριβῶς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἶχε περατωθῆ ἡ μεγάλη συλλογὴ τῶν ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἐκδοθέντων νόμων, ἥς τὴν σύνταξιν εἶχεν ἀναθέσει εἰς ἐπιτροπὴν διακεκριμένην νομομαθῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπατικοῦ καὶ ἄλλοτε ἐπάρχου Ἀντιόχου. Ὁ διάσημος Θεοδοσιακὸς κώδιξ ἐδημοσιεύθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 438, μετὰ δὲ τινα ἔτη ἀνεγνωρίσθη ὡς κώδιξ τῆς νομοθεσίας τοῦ ὅλου Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ ὑπὸ Βαλεντινιανοῦ τοῦ γ'. Ὁ κώδιξ οὗτος ἐπέζησε καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ῥώμης, παρέσχε δ' εἰς τὸ βυζαντιανὸν κράτος συμπαγεστέρην ἀστικὴν σύνταξιν, ἐνεφύσησε καὶ εἰς λαοὺς βαρβάρους τὸ πνεῦμα τοῦ δικαίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐξησφάλισεν εἰς τὸν ἀσθενῆ Θεοδοσίον ἐπισηκὴ τινα ἀξίωσιν ἐπὶ τοῦ ὀνόματος εὐεργέτου τῶν ὑπηκόων του.

ΙΖ'

Ἡ Εὐδοκία δὲν ἐπεχείρησε τὸν εἰς Ἱερουσόλυμα πλοῦν πρὸ τοῦ ἔκρος τοῦ 438. Μετέβη δὲ αὐτόσε οὐχὶ ὡς ἀφανὴς τις καὶ ἄσημος προσκυνητρία, ἀλλὰ συνοδευομένη ὑπὸ μεγάλης ἀκολουθίας καὶ ἐν μεγαλοπρεπέᾳ προσηκούσῃ εἰς τὴν σύνευνον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐπὶ πλοίῳν κατήχθη διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἰλίου, ἔνθα Κωνσταντίνος ὁ μέγας ἤθελε νὰ κτίσῃ τὴν νέαν πρωτεύουσάν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους πρὶν ἢ ὀριστικῶς ἐκλέξῃ τὴν παρκαλίαν τοῦ Βοσπόρου. Ἀπέβη ἄρα ἡ Ἀθηναῖς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱερὰν Τροίαν, ἵνα χαιρετίσῃ τὰς σιαῖς τῶν ὀμηρικῶν ἡρώων;

Ἐν ᾧ δ' ἔπλεε περαιτέρω διασχίζουσα τὸ ὑπὸ νήσων κατάσπαρτον πέλαγος μάτῃν προσφθέγγοντο αὐτὴν διὰ φωνῆς Σειρήνων μυρία ἀναμνήσις τῶν ἡρώων, τῶν σοφῶν, τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἀρχαίων ὁσῶν τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες εἶχόν ποτε οἰκήσει τὰς ἀνθηρὰς ταύτας νήσους. Ἄτε πιστὴ Χριστιανὴ καὶ προσκυνητρία τοῦ ἁγίου Τάφου, ὠφελε νῦν ἐκείνη νὰ περῆσθῆται τοὺς θεοὺς ἐκεῖ-

1. Μαρκελλίνος ἐν ἔτει 438.

νους ὡς δαίμονας ψευδεῖς. Δυσκόλως δυνάμεθα νὰ δεγθῶμεν ὅτι ἡ Εὐδοκία, καίπερ οὕσα Χριστιανή, ἐξελάμβανε τοὺς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων ὡς πλαστὰ ὠραία ὄντα ἐκ τῆς γῶρας τῶν μύθων, ὡς ἀπλὰ κυήματα τῆς φαντασίας. Τιμηθέντες ἐπὶ αἰῶνας ὄλους ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ λατρευθέντες μακρὸν ὡς πράγματι ὑπάρχοντες, αὐτοδικαίως ἐπιστεύοντο παρὰ πάντων τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Χριστιανῶν ὡς ἔχοντες ὑπαρξίν ἀληθινήν· ἀλλὰ μόνον κατεβιδάσθησαν εἰς τὴν τάξιν κακῶν πνευμάτων, διαβολῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Παραδραμοῦσα τὴν Λέσβον καὶ Χίον, τὴν πατρίδα τοῦ Ὀμήρου, τὴν Σάμον, Ῥόδον καὶ Κύπρον, τὴν νῆσον τῆς παρίας Ἀφροδίτης, ἐπλευσεν ἡ αὐτοκράτειρα εἰς Συρίαν, ἐνθα καὶ ἀπέβη εἰς τὴν γῆν. Ἐν τιμαῖς μεγάλαις ὑπεδέξαντο αὐτὴν οἱ ἄστοι τῆς Ἀντιοχείας, ταύτης τῆς ἐτι λαμπρῶς ἀμαζούσης πόλεως, ἧτις ἦτο ἡ βασιλίς τῆς Ἀνατολῆς, πρὸ δὲ τῆς κτίσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἕθεωρεῖτο μετὰ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὡς ἡ τρίτη πόλις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ ἀπεκαλεῖτο *μεγάλη*. Ἡ δὲ καλλονὴ καὶ ὁ πλοῦτος τῆς πόλεως ταύτης ἦσαν περὶ ὧνμα ἐν ἀπάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Οὐδαμοῦ ἐτελοῦντο ἑορταὶ ἠδονικώτερας, μιμικὸι καὶ θεατρικὸὶ ἀγῶνες μᾶλλον ἀνεμιμένοι¹. Ἦδη ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου εἶχον ἐξαγοράσει οἱ Ἀντιοχεῖς παρὰ τῶν Ἡλείων τὸ δικαίωμα τοῦ τελεῖν τὰ Ὀλύμπια ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πόλει, οἱ δὲ ἀγῶνες οὗτοι, εἰς οὓς καθ' ἕκαστον θεὸς συνέρρουσεν ἄπειρα πλήθη ἐκ τε τῶν γειτόνων πόλεων καὶ τῶν ἀπωτέρων χωρῶν, διετηρήθη μακρὸν χρόνον μετὰ τὴν ἐν Ἡλίδι κατάργησιν τῶν παλαιῶν καθ' αὐτὸ Ὀλυμπίων. Μόλις δὲ τῷ 520 ἀπηγόρευσε τὴν τέλεσιν αὐτῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστίνος.

Τὴν σκωπτικὴν φληναφίαν τῶν Ἀντιοχέων εἶχε μάθει παθὼν Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, ἐξεδικήθη δὲ αὐτοῦς γράψας τὴν σάτυραν τὴν ἐπιγραφομένην Μισοπάγων, ἐν ἧ ἔψαγε τὴν ἠδυπάθειαν αὐτῶν καὶ τὸ ἄρεσκον, τὴν τρυφὴν καὶ τὴν ἀκολασίαν, τὰς αὐτὰς κακίας ἐφ' αἷς ἐστηλίτευσε τὸν συροελληνικὸν τοῦτον λαὸν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἐνταῦθα αἱ ἀπόπειραι τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ καὶ φίλου Λιβανίου, τοῦ προϋσταμένου τῆς αὐτόθι σοφιστικῆς σχολῆς, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς λατρείας τῶν εἰδώλων, ἀπέτυχον οὐκ ὀλιγωρῶς, ἐπειδὴ ἡ κακία τῶν Ἀντιοχέων δὲν ἐμπόδιζεν αὐτοὺς νὰ ἐπιληφθῶσι μετὰ πά-

θους τῆς νέας θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἐπιδοθῶσι μετ' ἀρσιώσεως εἰς τὴν λατρείαν τοῦ μάρτυρος Βαβύλα ἀντὶ τοῦ θύειν εἰς τὸν Ἀσφραῖον Ἀπόλλωνα, τὸν Δία καὶ τὴν Καλλιόπην.

Ὅτε δὲ ἡ Εὐδοκία ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ταύτην, εἶχεν αὐτὴ ἀκόμη τὴν ἑλληνικὴν ἄμα καὶ ἀνατολικὴν αὐτῆς μεγαλοπρέπειαν ἧτις διετηρήθη ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 526 μεγάλου σεισμοῦ ἡ μᾶλλον μέχρι τοῦ ἔτους 540, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Χοσρόης κατέστρεψε τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ μέγα μέρος. Ἀλλὰ τῶν ἐν αὐτῇ μνημείων τῆς ἀρχαιότητος πολλὰ εὐρίσκοντο ἐν ἐρείπιοις ἤδη ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς Εὐδοκίας. Τὸν μὲν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῷ ἄλσει τῆς Δάφνης, τὸ θαυμαστὸν ἀριστοτέχνημα τῶν Σελευκιδῶν, εἶχεν ἤδη καταστρέφει πυρκαϊκῶς ἐν ἔτει 362, τὰ δὲ αὐτόθι διάσημα μαντεῖα ἦσαν βωβῶς ἀπὸ χρόνου μακροῦ. Ἐν ταῖς παρὰ τὸν Ὀρόντην ἄλσεσι μυρσινῶν καὶ δαφνῶν ἐκείνοις, ἐν οἷς Σύροι, Ῥωμαῖοι καὶ Ἕλληνες ἐπὶ ὄλους αἰῶνας ἐτρέφον κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Μαΐουμᾶ, ὑψούντο τὰ νῦν οἱ μελαγχολικαὶ τάφοι καὶ αἱ βασιλικαὶ τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας ἦτο ἵδρυμα τοῦ ἀγίου Πέτρου, διὸ ἤξιον τὴν ἀποστολικὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐπὶ πασῶν τῶν ἄλλων οἰκουμενικῶν ἐπισκοπῶν. Ἐνταῦθα δὲ ἐγεννήθη τὸ πρῶτον τὸ ὄνομα Χριστιανὸς ὡς δηλωτικὸν τῶν ὀπαδῶν τῆς νέας θρησκείας. Ὁ αὐτόθι πατριάρχης, ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῆς χριστιανικῆς Ἀσίας, ἐξήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἐπισκόπων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, ἐν ᾧ ἡ μεγάλη αὐτόθι θεολογικὴ σχολὴ ἦτο ἡ ἀντίπαλος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Διάσημοι πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἐξεληθόντες ἐξ αὐτῆς τὴν κατέστησαν ὀνομαστήν, ὡς Εὐσέβιος ὁ Ἐφέσης, Θεόδωρος ὁ Ἡρακλείας, ὁ ἐλευθερόφρων Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, Θεοδώρητος ὁ Κύρου. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶχε σπουδάσει ἐν ταύτῃ τῇ σχολῇ, ὡς οὐχ ἦττον ὁ Νεστόριος, ὁ ἀτυχὴς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιοχειακῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ Χριστῷ, εἰς ἣν ὀντολογικὴν διδασκαλίαν ἀντέκειτο ἡ μυστικὴ θεωρία τῶν ἐκ τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας Μονοφυσιτῶν.

Τὸν Νεστόριον ἐκείνον, τὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου τῆς συζύγου θυμασιθέντα πατριάρχην, θά ἐνεθυμήθη πάντως ἡ Εὐδοκία ὅτε ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐχαιρέτισεν αὐτὴν ὁ αὐτὸς ἐκείνος πατριάρχης Ἰωάννης, ὃν ὡς ὀπαδὸν τοῦ Νεστορίου ἡ τοῦλάχιστον ὡς κερηρυγμένον πολέμιον τῶν ἐν Αἰγύπτῳ φανατικῶν εἶχε γνωρίσει ἐν τῇ αὐτῇ αὐτῆς. Ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ δὲ τούτου ἐπισκόπου καὶ τοῦ κλήρου αὐτοῦ, ὡς ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου τοῦ πραιτωρίου τῆς Ἀνατολῆς, ὅστις διέμενε διαρκῶς ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐγένετο δεκτὴ ἐπιτήμωσις ἡ αὐτοκράτειρα κατὰ τὴν ἀφίξιν αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν.

Ἄλλ' οἱ Βυζαντινοὶ ἱστοριογράφοι κατέγραψαν

1. Βραχὺν χρόνον πρὸ τῆς εἰς Ἀντιόχειαν μεταβάσεως τῆς Εὐδοκίας ἦτο διάσημος αὐτόθι μιμᾶς τις καλουμένη Μαργαρίτα. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης Νόννος ἐβάπτισεν αὐτὴν καὶ μετέβαλεν εἰς ἁγίαν Πελαγίαν. Ἰδ. Θεοφάνη I, 140 καὶ 141 * ὁ τῆν πρῶτην τῶν μιμᾶδων Ἀντιοχέων τῷ Θεῷ ἀφιερῶσας καὶ ἀντὶ Μαργαρίτας πόρνης ἁγίαν αὐτὴν Πελαγίαν παραστήσας τῷ Χριστῷ.

ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐν Ἀντιόχεια διακροῆς τῆς Ἀθηναϊδος ἐν μόνον γεγονόσιν ὡς ἰδίως ἀξιωματικῶς ἐνυπάρχοντος.

Ἡ θυγάτηρ τοῦ Αἰουτίου δὲν εἶχεν ἀκόμη λησμονήσει τὴν ὠραίαν τέχνην ἣν εἶχε διδαχθῆ ἐν τῇ σοφιστικῇ σχολῇ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ μάλιστα αὐτῇ, ἡ αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου, ὑπέστη δημοσίαν δοκιμασίαν τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς εὐγλωττίας. Συνήγαγε δὴλα δὴ τοὺς πολίτας τῆς Ἀντιοχείας ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καθήμενη δ' ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ, διὰ πολυτίμων λίθων κεκοσμημένου, ἐξεφώνησεν εὐφυᾶ λόγον περὶ τῆς διασῆμου πόλεως τῆς ξενιζούσης αὐτῆν. Τέλος δὲ προῦκάλεσε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν Ἀντιοχέων, ὅτε καταλαμβάνομένη ὑπὸ τοῦ ὑπερηφάνου αἰσθήματος ὅτι εἶνε Ἑλληνίς καὶ Ἀθηναία, ἐπεράτωσε τὸν λόγον διὰ τοῦ ὁμηρικῆς ἐκείνου στίχου

Ἵμετέρης γενεῆς τε καὶ αἵματος εὐχομαι εἶναι!

Ἐνταῦθα λοιπὸν ἡ ὑπὸ τοῦ βυζαντιανοῦ χριστιανισμοῦ πιεζομένη Εὐδοκία ἀνέθηλεν εἶτι ἀπαξ ὡς Ἑλληνίς Ἀθηναία. Ἡ σιγὴ αὐτῆ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἔχει ὅλως ἀρχαϊκὴν τὴν ὄψιν, οὐδ' ἀρμόζει εἰς τὰς διαθέσεις τῆς εἰς τὸν ἅγιον τάφον ἐπιπροσκυνησέμεν ἀπερχομένης. Πιθανῶς δὲ ἡ Πουλχερία ἂν ἦτο παρούσα θὰ συνεταράσσετο ἰσχυρῶς. Ἄλλ' οἱ Ἀντιοχεῖς εἶχον οὕτω γοητευθῆ ὑπὸ τῆς χάριτος τῆς αὐτοκρατείας, ὥστε ἐψήφισαν αὐτῇ τὴν ἀνδρῶν χρυσοῦ μὲν ἀνδριάντος ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, χαλκοῦ δ' ἐν τῷ μουσεῖῳ, ἀμφοτέρω δὲ τὰ γάλακτα ἐσώζοντο κατὰ χώραν εἶτι κατὰ τὸν ἔβδομον αἰῶνα².

Ἡ Εὐδοκία ἐπλήρωσε τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας διὰ πολλῶν δειγμάτων τῆς εὐνοίας αὐτῆς. Τῇ εἰσηγήσει αὐτῆς λέγεται ὅτι ὁ Θεοδόσιος κῆρυξεν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως μέχρι τῆς πύλης Δάφνης. Τῆς δὲ πύλης ταύτης ἐχρύσασσε τὰ χαλκᾶ θυροφυλάκα κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἐν Βυζαντίῳ Χρυσῆς πύλης. Διακατῆ δ' αὐτοῦ ἐκτίσθη ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπὸ τοῦ στρατηγῶ τῆς Ἀνατολῆς Ἀνατολίου μεγαλοπρεπῆς βασιλική, ἐν ἣ ἰδρύθησαν οἱ ἀνδριάντες τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ³. Ἀνωκοδόμησε δὲ καὶ τοὺς λουτρῶνας τοὺς κτισθέντας ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἀρκαδίου. Ἐν γένει δὲ ἡ Εὐδοκία ἐκόσμησε διὰ πλουσίων δώρων πάσας τὰς πόλεις ἐξ ὧν διῆλθε κατὰ τὸν πλοῦν αὐτῆς.

[Ἐπειτα συνέχεται].

1. Εὐάγριος I, κ. 20. Ἡ Εὐδοκία ὑπὸνίσσετο διὰ τοῦ στίχου τούτου τοὺς διαφόρους Ἑλληνας ἀποίκους τῆς Ἀντιοχείας, ἐν οἷς ὁ Λιθάνιος ἐν τῷ Ἀντιοχικῷ αὐτοῦ ἀναφέρει καὶ Ἀθηναίους μεταχθέντας αὐτῶς ὑπὸ τοῦ Σελεύκου. Ταῦτα κατὰ σημείωσιν τινὰ τοῦ Valisius ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ τοῦ Εὐαγρίου.

2. Καθ' ὃν χρόνον ἐγράφη τὸ Παπυρίον χρονικὸν (I, 585).

3. Μακλάκ; XIV, 360. Εὐάγριος I, κ. 18.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Κάμε με νὰ τρομάξω, ἔλεγεν ὁ Δ* πρὸς τὸν Κ*.

— Γιὰ ποιὸν λόγον;

— Ἐχω λόζυγκα, καὶ ἂν ἔξαφνα τρομάξω, θὰ μοῦ περάσῃ ἀμέσως.

Μετὰ ὀλίγην ὥραν ὁ Κ* πρὸς τὸν Δ*.

— Ἀλήθεια! νὰ σοῦ πῶ. . . δάνεισέ με πεντακόσια φράγκα.

— Ἄ! . . . εὐχαριστῶ μοῦ πέρασε.

* *

Κατὰ τὸ ἐνενηκοστὸν ἔβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Φοντενέλλος ἡμέραν τινα, ἀφοῦ ἐπεδαψίλευσε πολλὰ ἐρωτικά φιλοφρονήματα πρὸς ὠραίαν καὶ νέαν κυρίαν, διῆλθεν ἐνώπιον αὐτῆς, ἵνα καθίσῃ παρὰ τὴν τράπεζαν, χωρὶς νὰ τὴν κυττάξῃ. Τότε ἡ κυρία εἶπεν αὐτῷ.

— Ἴδου πῶς πρέπει νὰ ἐκτιμῆσω τὰ ἐρωτικά αἰσθηματά σας! περνᾶτε χωρὶς νὰ μὲ κυττάξῃτε.

— Κυρία μου, ἀπεκρίθη ὁ ἐρωτόληπτος γέρον, ἂν σὰς παρετήρουν, δὲν θὰ εἰμποροῦσα νὰ περάσω.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ὑπάρχει οἰκογένεια; Τὸ κατ' ἐμὲ ἀνοῦμαι τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς ἐν κοινωνίᾳ, ἥτις ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς διανέμει τὴν περιουσίαν εἰς τὰ μέλη αὐτῆς καὶ λέγει εἰς ἕκαστον νὰ υπάγῃ τὸν δρόμον του. Ἡ οἰκογένεια εἶνε τυχαῖος καὶ ἐφήμερος συνεταϊρισμὸς, θν διαλύει ἐν τῷ ἅμα ὁ θάνατος. Οἱ νόμοι τῆς σήμερον συνέτριψαν τοὺς οἴκους, αἱ δὲ κληρονομίαι τὴν διάρκειαν τῶν παραδόσεων καὶ τῶν παραδειγμάτων.

* Περισοτέρων ὠφέλειαν προσπορίζει εἰς τοὺς ἀνοήτους ἢ ἀδυναμίαν των ἢ εἰς τοὺς εὐφυεῖς ἀνδρας ἢ δύναμιν των. Τὸν μὲν ἰσχυρὸν οἱ ἄλλοι βλέπουσιν ἀδιάφοροι ἀγωνιζόμενον κατὰ τῆς τύχης, ἐνῶ εὐκόλως συντρέχουσιν παντοπώλῃ ὅστις ἤθελε χρεωκοπήσει. Τοῦτο δὲ διότι προστάτευστοντες μὲν τοῦτον νομιζέουσιν ἑαυτοὺς ὑπερόχους, ἐνῶ λυποῦνται θεωροῦντες ἑαυτοὺς καὶ ἴσους πρὸς μεγαλοφυᾶ ἄνδρα.

* Ὁ βίος εἶνε σειρὰ συνδυασμῶν, οὓς πρέπει νὰ μελετᾶ καὶ νὰ ἀκολουθῆ τις, ὅπως δύναται νὰ διατηρηθῆται πάντοτε ἐν καλῇ θέσει. (Βαλζάκ).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄλλ' εἰς πένθος μέγα ἐνέβαλε τὴν Ἰταλίαν ὁ θάνατος τοῦ Γαριβάλδου. Καὶ τοι τὸ ἀπαίσιον γεγονός προσεδοκάτω ἕνεκα τῆς ἀπὸ πολλοῦ κατατροχούσης τὸν ἐρημίτην τῆς Καπρέας νόσου, οὐχ ἦττον βαθυτάτη ὑπῆρξεν ἡ θλίψις ἀπαξάπαντος τοῦ ἰταλικῆς λαοῦ ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἀπωλείᾳ, ἣν ὑπέστη ἡ ἰταλικὴ πατρίς. Τὴν θλίψιν δὲ ταύτην ἰδιώται καὶ ἀρχαί, πάντες οἱ πολῖται ἀπὸ τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου μέχρι καὶ τοῦ ἀσημοτάτου ἐ-